

Universiteit van Amsterdam
Schrijfpracticum
Lily Clerkx

De positie van buitenlandse vrouwen binnen
de vrouwenbeweging in Nederland.

Werkstuk, mei 1987.

Khadija Arib.

7.6.87

Indelina werkstuk:

Inleidina

Hoofdstuk I

- 1 1. de positie van buitenlandse vrouwen in Nederland
- 1.2. klassisme binnen de vrouwenbewegina in Nederland

Hoofdstuk II

- 2.1. hoe kijken buitenlandse vrouwen naar de vrouwenbewegina in Nederland ?
- 2.2. de beeldvormina over buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbewegina

Hoofdstuk III

- 3.1. wat is de positie van buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbewegina in Nederland ?
- 3.2. conclusies

Biblioarrafie

Algemene inleiding

Het onderwerp dat ik in dit werkstuk wil behandelen heeft betrekking op buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbeweging in Nederland.

Levend in een samenleving waar je voortdurend geconfronteerd wordt met allerlei mechanismen die groepen-mensen uitsluiten en achterstellen, dwingt mij tot stellingname tegen allerlei vormen van onrecht. Mijn ontwikkeling als mens wordt in veel gevallen direkt belemmerd; doordat ik vrouw ben, andere huidskleur heb en vanwege mijn milieu achtergrond.

Dit alles vormen samen een basis op grond waarvan ik mij eerder kan herkennen in en solidariseren met de strijd van diegenen waarmee mijn geschiedenis en achtergrond gelijke trekken vertonen. Het is voor mij in deze onontkoombaar te onderkennen dat mijn;=: vrouw-zijn, klasse-achtergrond en culturele etniciteit, bepalend zijn voor mijn positie, belangen en strijdpunten.

Onderdrukking van vrouwen is een internationaal verschijnsel en ik voel me ook verbonden met de internationale strijd van vrouwen. Culturele en politieke factoren maken echter dat de onderdrukking van vrouwen verschillende uitingsvormen kent. Het bepalen van de 'eigen' strijdpunten en strategieën, uitgaande van de eigen belangen, zijn voor mij essentiële punten in de emancipatiestrijd van vrouwen; nationaal en internationaal. Men strijd om een menswaardig bestaan.

Emancipatie van vrouwen met een ander etnische identiteit en van arbeidersvrouwen zie ik als zijnde een continue strijd ter verkrijging van optimale mogelijkheden, om als groep en voor individuele leden uit de groep, voor maximale ontplooiing. Op een breed maatschappelijk gebied economisch, politiek en sociaal. ~~Deze positie bepaalt ook hun visie en kijk op vrouwen.~~

De emancipatiestrijd van de nederlandse vrouwenbeweging bevindt zich echter in een voortdurende spanningsveld van verschillende opvattingen en belangen.

Er werden en /worden/ vanuit vrouwenstudies en de vrouwenbeweging theorieën, opvattingen over vrouwen ontwikkeld. Alles wat met vrouwen te maken heeft werd en wordt vaak onder de noemer feminisme gebracht.

Het feminisme leek automatisch een verbetering of inzicht te brengen in de onderdrukking van alle vrouwen. Het uitgangspunt van het feminisme was en is, op te komen voor specifieke eisen van vrouwen, omdat zij onderdrukt worden als vrouw en niet als arbeidster of omdat zij een andere etnische afkomst hebben.

De veralgemenisering van opvattingen en theorieën vanuit het feminisme blijkt echter niet vzelfsprekend te zijn voor alle vrouwen. Vrouwen met een andere huidskleur hebben niet alleen te maken met heersende opvattingen over de rolverdeling tussen mannen en vrouwen die zich in het dagelijks seksisme uit, maar ook met racisme en de ongelijke machtsverhoudingen binnen de nederlandse samenleving.

Arbeidersvrouwen kennen evenals buitenlandse vrouwen min of meer dezelfde positie. Zij vormen een goedkope arbeidsreserve op de arbeidsmarkt. Hun kansen met betrekking tot vorming en scholing zijn zeer minimaal.

De nederlandse vrouwenbeweging heeft tot nu toe weinig of nauwelijks ruimte voor de persoonlijke ervaringen van vrouwen uit de arbeidersklasse (terwijl 45% van de nederlandse bevolking tot de arbeidersklasse behoort) en vrouwen met een ander etnische afkomst.

Deze blindheid is te verklaren vanuit de maatschappelijke positie die de nederlandse vrouwenbeweging inneemt.

De nederlandse vrouwenbeweging bestaat voornamelijk uit vrouwen die maatschappelijk-economisch een goede positie hebben of hebben gehad, namelijk midden-klasse vrouwen.

Mijn probleemstelling luidt: Wat is ~~die~~ de positie van
buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbeweging in
Nederland en waaruit is die te verklaren ?

1.1 De positie van buitenlandse vrouwen in Nederland

Gezinshereniging

Veel buitenlandse vrouwen en meisjes zijn in Nederland via gezinshereniging. Daardoor werd het voor hen mogelijk om na jarenlange scheiding van hun echtgenoot of vader weer intensieve relaties met hem aan te gaan.

Voor getrouwde vrouwen geldt dat zij door gezinshereniging weer bepaalde verantwoordelijkheden, zoals het opvoeden van de kinderen, gezamenlijk met hun man dragen.

Hoewel gezinshereniging in principe een positieve wending aan het leven van buitenlandse vrouwen en meisjes kan geven, heeft het ook een aantal negatieve kanten: relaties met andere familieleden moeten min of meer verbroken worden wanneer die achterblijven in het herkomstland.

Meisjes moeten vaak opleidingen afbreken en de daaraan verbonden beroepsperspectieven opgeven, omdat het vanzelfsprekend is dat zij met hun ouders meegaan.

Voor bepaalde groepen buitenlandse vrouwen is gezinshereniging niet direct de reden voor hun komst naar Nederland.

Algemene factoren

Zowel binnen hun eigen nationaliteitsgroep als door de Nederlandse samenleving worden buitenlandse vrouwen en meisjes op grond van hun sexe in een afhankelijke positie t.o.v. mannen gedwongen, waardoor hun ontplooiingskansen belemmerd worden. Vooral voor meisjes geldt, dat hun toekomst wordt bepaaldt door wat anderen voor hen beslissen; veel Marokkaanse en Turkse meisjes mogen in eerste instantie wel opleidingen volgen, maar worden later uitgehuwelijkt. De toekomst van buitenlandse vrouwen en meisjes is onzeker t.g.v. hun zwakke rechtspositie en t.g.v. hun onzekere bestaan als arbeidster, arbeidersvrouw of -dochter. Zij doen zwaar werk onder slechte omstandigheden en worden nauwelijks ondersteund door belangenorganisaties zoals de vrouwenbeweging en vakbonden.

Over het algemeen hebben buitenlandse meisjes meer kans op redelijk en betaald werk dan vrouwen, omdat zij goedkopere arbeidskrachten zijn tengevolge van het minimumjeugdloon en omdat zij vaak beter opgeleid zijn dan vrouwen. Zij zijn echter ook kwetsbaarder vanwege hun extra zwakke rechtspositie.

Op grond van hun uiterlijk en hun culturele en religieuze gewoontes worden buitenlandse vrouwen en meisjes voor Nederlanders het doelwit van discriminatie en stereotypering. Er is een groot gebrek aan voorzieningen die aansluiten bij de achtergronden en behoeften van buitenlandse vrouwen en meisjes, hun positie versterken en hen de mogelijkheid geven om zich te oriënteren op de Nederlandse samenleving zonder dat sociale zekerheid in gevaar komt.

Individuele factoren

De situatie van buitenlandse vrouwen en meisjes in Nederland wordt mede beïnvloed door hun leeftijd, nationaliteit, religie, sociaal-economische status in het eigen land, burgerlijke staat, opleidingsniveau, verblijfsduur in Nederland en een stads- of plattelandsachtergrond. Het zijn niet alleen de algemene factoren die de maatschappelijke positie van buitenlandse vrouwen en meisjes bepalen, maar ook de individuele factoren kunnen in het emancipatieproces van buitenlandse vrouwen en meisjes optreden.

1.2. Klassisme binnen de vrouwenbeweging in Nederland

De kritiek van buitenlandse vrouwen op de (witte) vrouwenbeweging bevat veel van de elementen van de kritiek van arbeidersvrouwen.

Het meest geuit kritiekpunt is dat van de algemeenheidsmythe, en de uitsluiting van buitenlandse vrouwen. De algemeenheidsmythe: spreken namens 'de' vrouwen, of over 'de' vrouw, en vergeten dat we het niet over buitenlandse vrouwen maar dat we automatisch met 'vij' de witten beloelen.

De geschiedenis van het feminisme kenmerkt zich door een strijk die hofdzakkelijk tussen de geslachten plaats vond. De klassentegenstellingen speelden vanaf het begin een rol, maar werd meer als een bijaspect beschouwd dan een essentieel factor. De vrouwen die het initiatief namen om voor de barrières die opgelegd werden aan vrouwen op te komen, waren voor een groot gedeelte afkomstig uit de midden-klasse en de hogere klasse. Zij eisten recht op werk voor vrouwen, recht op onderwijs en recht op stemmen.

Men nam aan dat deze eisen vanzelfsprekend zouden gelden voor alle vrouwen, ook voor de vrouwen uit de klasse waarvan zij nauwelijks de problemen van kenden. Het zoeken naar interessant werk bleek niet hetzelfde te zijn als veertien uur per dag de was doen.

Eind zestiger, begin zeventiger jaren in Nederland kwam nieuwe golf feminisme tot stand. Het leek toen alsof het groot verschil tussen de burgerlijke vrouwenbeweging en de proletarische vrouwen overwonnen is. Maar later bleek dat dat niet het geval is. De eerste feministische groepering, Man Vrouw Maatschappij bestond voornamelijk uit vrouwen die hogere opleidingen hebben gehad en hadden nauwelijks aandacht voor klasse.

"MVM had het niet over klasse, maar verdedigde stilzwijgend de belangen van midden-klasse vrouwen". (Anja Meulenbelt. De ziedte betrijden niet de patient. 1986)

Dolle Mina had het wel over klasse. Zij hadden de opvatting dat er een verschil bestond tussen "burgerlijke feministes" (dat waren de anderen) en de "proletarische feministes".

Voor de laatsten streden zij met de "mevrouw philips theorie"¹ in de hand: de echtgenotes van de patroons hoorden bij de onderdrukkers, alleen de arbeidersvrouwen werden onderdrukt. Deze discussie werd gevoerd zonder de arbeidersvrouwen zelf. Later werd vanuit 'Feminisme-socialisme' het denken over klasse en sekse weer opgepikt. Maar het was vaak denken op een abstract, theoretisch niveau. De debatten gingen over de relatie tussen feminisme en marxisme, waarbij het er vooral om ging of feminisme en marxisme als begrippenkaders met elkaar verenigbaar waren. Over concrete mensen ging het niet of nauwelijks. Organisaties van huisvrouwen, arbeidersvrouwen wedenaanvankelijk gezien als traditioneel, niet feministisch, 'nog niet zover' en dat het over het algemeen de strijd niet zou dienen om samen te werken. Het bleef voornamelijk de theorie die ver weg was van de geleefde werkelijkheid.

De kloof tussen de vrouwen die zichzelf als voorhoede zagen, zien, en de brede laag 'gewone vrouwen' is de laatste jaren betrekkelijk minder geworden doordat er VOS-cursussen begonnen te bloeien en allerlei vormen van tweede-kansonderwijs zoals de Open-school en de Moedermavo werden opgezet.

Desondaks is de nederlandse "vrouwenbeweging" nog een beweging die door vrouwen uit de midden-klasse en de hogere opgeliede vrouwen, wordt gedomineerd.

Hoofdstuk II

2.1. Hoe kijken buitenlandse vrouwen naar de vrouwenbeweging in Nederland ?

Sinds het jaar van de vrouw in 1975 is de positie van buitenlandse vrouwen (vrouwen uit de derde wereld) aktueller geworden. Westerse vrouwen gingen zich verdiepen in vrouwenonderdrukkende elementen aldaar. De ideeën die westerse vrouwen in de loop der jaren hieromtrent hebben ontwikkeld, worden de laatste jaren gekritiseerd door buitenlandse vrouwen zelf, met name omdat hun problemen volgens westerse feministiese waarden en normen worden beoordeeld, waardoor hun inspanningen om hun positie te verbeteren nog al eens worden onderschat door westerse vrouwen. Zij zijn met hun visies steeds meer naar buiten getreden in literatuur en andere publikaties.

Buitenlandse vrouwen hebben gezien hun cultureel-historisch achtergrond andere posities, belangen en ervaringen als nederlandse feministen. Dit neemt niet weg dat buitenlandse en nederlandse feministes dezelfde ideeën kunnen hebben, maar deze fundamenteel kunnen verschillen al naar gelang de culturele achtergrond. Voor buitenlandse vrouwen heeft het westen zich altijd bemoeid (kolonialisatie, multi-national) met eigen land. Nog steeds heeft het westen een rol in de onderdrukking van volkeren waarvan buitenlandse vrouwen deel uitmaken. Dit is een belangrijke realiteit die de strijd van vrouwen beïnvloedt. De strijd die gevoerd wordt ook in eerste instantie gevoerd tegen de politieke en economische systeem die zowel vrouwen als mannen onderdrukt.

Deze situatie trkt zich door naar Nederland. Buitenlandse vrouwen die in Nederland verblijven hebben gezien hun sociale-economische positie (zie hoofdstuk I) een andere prioriteit. Voor hun is het essentieel om voor verbetering van eigen positie op te komen. Daarnaast zien zij hun strijd niet los van de algemene strijd die hoofdzakkelijk door buitenlandse mannen wordt gevoerd. Er speelt een kwestie van dubbele solidariteit. Enerzijds met de mannen die voor de positie van minderheden strijden met het aksen op klassenstrijd. Anderzijds solidariteit met vrouwen tegen vrouwenonderdrukking.

Afhankelijk van de situatie moet er soms een solidariteitskeuze ten aanzien van een bepaalde problematiek worden gemaakt.

Bij de vrouwenbeweging in Nederland ligt het aksent anders. Na de ontdekking dat het marxisme op een groot aantal vragen geen antwoord kan geven, ontstond een hernieuwde belangstelling voor de psychoanalytische theorie. De boeken van Juliet Mitchell² die aangeven waar de psychoanalyse de vrouwenbeweging van dienst kan zijn bij het zoeken naar verklaringen voor vrouwenonderdrukking, werden herlezen en de term patriarchaat werd opnieuw ingevoerd om de ongelijke relatie tussen vrouwen en mannen te beschrijven.

De theorieën die ontwikkeld werden over vrouwenonderdrukking met grote nadruk op psychoanalytische theorieën, zet ik grote vraagtekens bij toepassing hiervan op situatie van buitenlandse vrouwen. En hoewel het voor westerse feministes wel logisch kan lijken zich in te zetten voor buitenlandse vrouwen, is het voor buitenlandse vrouwen helemaal niet vanzelfsprekend dan ook vertrouwen te hebben in zulk inzet. Want ook al gaat het dan om feministes, zij blijven evengoed westers. Veel nederlandse feministes hebben vaak de neiging acties op touw te zetten tegen een bepaalde probleem van buitenlandse vrouwen. dit doen zij vanuit hun eigen waarden en normen en verliezen uit het oog dat het gaat om twee groepen die deel uitmaken van samenlevingen die zich in verschillende machtsposities ten opzichte van elkaar bevinden. En dit heeft consequenties voor de manier waarop de relatie van wederzijds vertrouwen en solidariteit gelegd kunnen worden.

De steun van westerse feministes kan best nodig zijn. De manier waarop en de vorm van dergelijke solidariteit zijn echter zaken die het meest effect hebben als ze direct aansluiten op de wensen die buitenlandse vrouwen in deze kwestie aangeven.

2.2. De beeldvorming over buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbeweging.

In Nederland bestaat er een bepaalde beeld over minderheids-groepen in het algemeen en buitenlandse vrouwen in het bijzonder. Vanuit buitenlandse vrouwen is het vaak moeilijk enthousiast te zijn over het feit dat er feministes zijn die zich betrokken voelen bij hun problematiek. Hoewel deze betrokkenheid wel belangrijk is en reëel is het in de praktijk vaak een benadering vanuit hulpverlenende-probleemoplossende optiek. Deze optiek is ook te plaatsen in het breder kader van rijke-arme landen. Rijke landen geciviliseerd, arme landen zijn premitief en achterlijk. Bewust of onbewust wordt vaak gesteld dat buitenlandse vrouwen achtergesteld, achterlijk en zielig zijn. Zij gaan daarom wel na hoe zij buitenlandse vrouwen kunnen helpen. deze houding geeft een vertekende beeld van de werkelijkheid en werkt vaak belemmerend waar het gaat om het verkrijgen van inzicht in mogelijke oplossingen voor problemen waar nederlandse vrouwen wel en buitenlandse vrouwen niet of minder meezitten zoals: hechte banden van solidariteit tussen vrouwen, verregaande familie en burenhulp. In sommige feministiese kringen worden de problemen van buitenlandse vrouwen afgeschilderd als ze zouden voortkomen uit de inhoud en de waarden van het geloof (de Islam). Tegelijkertijd stellen ze de vertraagde ontwikkeling van de buitenlandse vrouwen voor als het gevolg van religieuze en culturele factoren. Zij leggen geen of nauwelijks verband tussen politieke en economische emancipatie en de processen van groei, ontwikkeling en vooruitgang

Tot nu toe heb ik het gehad over het probleem van inzicht verwerven in ervaringen van vrouwen in andere culturen. Vaak wordt er vanuit die inzicht op ongenueanceerde wijze gegeneraliseerd.

Het feit dat buitenlandse vrouwen uit de derde-wereld komen wil nog niet zeggen dat zij geen eigen dynamiek en specifieke ervaringen hebben, afhankelijk van het gebied waar zij vandaan komen. Niet zelden worden zij over een kam gehoren. Deze ongenueanceerdheid leidt tot stereotype beeldvorming.

Feministen denken vaak dat buitenlandse vrouwen 'nog niet zo ver zijn' in haar feministies bewustwordingsproces. Hierbij wordt vanuit gegaan dat er een soort evolutionair feministies ontwikkelingsmodel is, waarin westerse landen 'uitraard' de voorhoede vormen en 'dus' beter zouden weten wat feminisme is. Het lijkt vanzelfsprekend te spreken van 'feministen' in plaats van 'blanke feministen' , maar daarnaast wel van 'buitenlandse feministen'. dit heeft te maken met de eerder genoemde blanke norm van het feminisme die het 'noodzakkelijk' maakt de 'anderen' apart te noemen.

De neiging het westen als standaard te nemen en te denken dat overdracht van feministiese inzichten alleen van blanke naar zwart- gekleurd of van het westen naar de derde-wereld kan lopen, staat natuurlijk niet los van de nederlandse samenleving als geheel. Ze is een weerspiegeling van de houding die westerse landen altijd al hebben gehad ten opzichte van derde-wereldlanden.

Hoofdstuk III

3.1. Wat is de positie van buitenlandse vrouwen binnen de vrouwenbeweging in Nederland ?

De vrouwenbeweging in Nederland is een witte beweging. Dit betekent dat binnen de vrouwenbeweging racistisch, ethnocentrisch en uitsluitingsmechanismen zich voordoen, waardoor buitenlandse vrouwen systematies worden uitgesloten.

Voordat ik ga aangeven op welke manier racisme, ethnocentisme en uitsluiting binnen de vrouwenbeweging zich manifesteren, wil ik eerst een uitleg van deze begrippen geven.

Racisme: het is niet eenvoudig een definitie te geven van het racisme. Het racisme heeft zoveel verschijningsvormen dat een definitie die alle vormen van racisme dekt bijna onmogelijk is. In het Internationaal Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van rassendiscriminatie, wordt onder 'rassendiscriminatie' verstaan: 'elke vorm van onderscheid of voorkeur op grond van ras, huidskleur, afkomst of etniese afstaming'.

Een nog bredere definitie geeft Albert Memmi³. Hij wil de algemene mechanismen achter het racisme in de definitie vangen. Volgens hem is racisme 'de gegeneraliseerde en definitieve waardebeoordeling van reële of fiktieve verschillen, ten gunste van de aanklager en ten koste van het slachtoffer, teneinde een agressie of een voorrecht te handhaven'. Het racisme is geen staties gegeven, maar vertoont steeds een ander gezicht, afhankelijk van de historische situatie.

Uitsluiting: wanneer we naar seksistische mechanismen binnen de nederlandse maatschappij kijken, zien we dat het geslachtsverschil, het hebben van mannelijke dan wel vrouwelijke genitaliën, als een van de meest relevante feiten worden gezien. Niet alleen wordt op grond hiervan een gehele maatschappelijke ordening gebaseerd, het dient ook om de maatschappelijke ordening te verklaren. Een racistiese ideologie bestempelt een andere biologies verschil, de huidskleur namelijk, tot het bij uitstek relevante verschil tussen mensen. Uitsluiting is gebaseerd op het niet hebben van de tot norm verheven kenmerken en wordt vaak gelegitimeerd door theorieën.

Etnocentrisme is de opvatting dat de gewoonten, waarden en de manier van leven van je eigen groep beter zijn dan die van andere groepen. Het ene setje kenmerken wordt tot norm verheven, is positief, normaal of belangrijk om te hebben, de andere kenmerken worden al afwijkend van de norm, is negatief, niet normaal dus vreemd of onbelangrijk, beoordeeld. De functie van dit mechanisme is een bepaalde manier van handelen te rechtvaardigen: de groep die tot norm verheven kenmerken bezit wordt als relevante groep beschouwd, de groep die deze kenmerken niet bezit, wordt geheel of gedeeltelijk buiten het maatschappelijke proces en het bewustzijn gesloten.

Niet bewust, hanteert men een kader binnen de vrouwenbeweging waarin de witte cultuur superieur en de buitenlandse inferieur, zo inferieur dat je niet serieus rekening mee hoeft te houden. Het uitsluitingsmechanisme bepaalt met welke groep er wel en met welke groep er geen rekening gehouden wordt. Het stelt vast welke kenmerken als norm gehanteerd zullen worden, het verterkt het 'wij' van de dominante groep en definieert de andere als 'zij' groep. Dit komt neer op het hanteren van je eigen groep als norm. Nu was het zo, dat vooral blanke middenklasse-vrouwen een voortrekkersrol hadden in de opkomst van de huidige feministiese golf. Het is dan niet vreemd dat men geneigd was, bij het formuleren van wat vrouwenonderdrukking is, waar vrouwenproblemen uit bestaan en welke manier vrouwen tot welke oplossingen kunnen komen, te werken vanuit de situatie van blanke middenklasse-vrouwen.

Hoewel 'anders' zijn theoretisch een neutraal begrip kan zijn, leidt het in de praktijk meestal tot een negatieve waardering in vergelijking met het normbeeld. Met betrekking tot standaardisering van mannelijkheid als centraal denkraam is een patriarchale samenleving, is dat alles wat met vrouwelijkheid geassocieerd wordt daardoor een tweederangs, inferieure positie kreeg. Op soortgelijke wijze heeft blankheid als norm tot gevolg dat ieder die niet blank is de 'andere', dat wil zeggen de 'mindere' wordt.

De opvattingen waar de witte norm wordt gehanteerd, leidt in het minst erge geval tot blinde vlekken en in het ergste geval tot openlijke racisme.

3.2. Conclusies

Buitenlandse vrouwen worden ook als vrouwen onderdrukt maar lang niet altijd op dezelfde wijze als westerse witte vrouwen. Want zij hebben niet alleen te maken met onderdrukking op basis van hun sekse, maar zij ondervinden ook racisme en komen uit landen die gebukt gaan onder westerse uitbuiting. Een klakkeloze overplaatsing van feminisme zoals gedefinieerd in het westen zou dan geen antwoord zijn op hun behoeften, hun strijd.

In de vrouwenbeweging heerst het beeld dat buitenlandse vrouwen nog niet zo ver zijn, en weinig geïnteresseerd zijn in feminisme. Het zou wel eens anders kunnen liggen dan veel feministes denken. Veel buitenlandse vrouwen hebben het gevoel uitgesloten te worden door de vrouwenbeweging zelf, en ze kunnen zich ook niet in herkennen. Net als bij arbeidersvrouwen is wat buitenlandse vrouwen vaak afstoot de algemeenheidsmythe, spreken namens 'de' vrouwen en vergeten dat het niet over buitenlandse vrouwen gaat maar automatisch met 'wij' de witten bedoelen. De kritiek van buitenlandse vrouwen op de witte vrouwenbeweging wordt vaak uitgeleed als een achterstand van buitenlandse vrouwen, als een tekortschieten in feministies bewustzijn. Maar uit een aantal bronnen blijkt dat de weerstanden van buitenlandse vrouwen tegen de witte vrouwenbeweging, en daarmee vaak ook tegen de term feminisme absoluut niet betekent dat buitenlandse vrouwen geen oog zouden hebben voor haar eigen positie als vrouw. Integendeel. Buitenlandse vrouwen hebben door hun lagere klasse positie dan witte vrouwen meer belang bij gelijke rechten. Buitenlandse vrouwen worden op verschillende manieren uitgesloten. Door theorievorming die uitgaat van een algemeenheidsmythe terwijl die in werkelijkheid gebaseerd is op de positie van witte vrouwen. Door als het dan over buitenlandse vrouwen gaat, hen te marginaliseren, aan de rand van de werkelijke onderwerpen te plaatsen. Het systematies uitsluiten van buitenlandse vrouwen in de vrouwenbeweging en vrouwenstudies produceert niet alleen slechts een beperkte kennis maar veel belangrijker, een racistiese kennis daar waar veralgamenisering naar alle

vrouwen vanzelfsprekend lijkt te zijn en de cultuur, identiteit van de witte vrouwen niet ter discussie wordt gesteld.

1. De mevrouw-Philips-theorie vond haar oorsprong in een van de belangrijkste geschriften van Dolle Mina. Een rebelse meid is een parel in de klassenstrijd. Dolle Mina wil nu juist de vrouw in zekere zin ontwijven. m.a.w. de vrouw in de eerste plaats als mens zien. Zie verder voor de mevrouw-Philips-teorie: Joyce Outshoorn. Feminisme en marxisme.
2. J. Mitchell. Woman's Estate. Harmondsworth 1971. en psychoanalysis and feminism. Londen 1974: van het eerste deel is een ned. vert.: Psychoanalyse en feminisme. Nijmegen (SUN) 1981.
3. Albert Memmi, Le racisme. Parijs (Gallimard) 1982: ned. vert.: Racisme Hoezo?. Nijmegen (Masusa) 1983.

Bibliografie:

- Philomena Eessed. racisme en feminisme. In socialisties-feministische teksten 7.1982.
- Troetie Loewental: de witte toren van vrouwenstudies.
in: Tijdschrift voor vrouwenstudies nr.1. 1984.
- Saskia Poldervaart. Vrouwenstudies een inleiding. 1983.
Niimegen,p.p. 258-293
- Ania Meulenbelt. De ziekte bestrijden niet de patient.
Over seksisme,racisme, en klassisme. 1986.